

КОДЕКС

За однесување на родителите

1. Основни норми и начела

Определувајќи се да има дете, родителот треба да има јасна слика за својата положба и улога во неговиот живот и општеството, за да ги знае своите права и одговорности, да биде флексибилна личност која ќе знае да се прилагодува на новите барања што ги носи животот и да го користи сето свое знаење и умеење за доброто на детето.

Во својата родителска улога, родителот се обврзува:

- Својата улога да ја врши совесно, одговорно и хумано;
- Воспитанието и образованието на своето дете да му претставува највисок императив во неговото однесување;
- Да ја чува честа и благородните традиции на родителското воспитание
- При вршењето на својата родителска улога не смее да прави дискриминација заснована на пол, раса, боја на кожата, национално и социјално потекло, политичко и верско уверување, имотна и општествена положба, како меѓу своите деца, така и во однос на останатите деца;
- Да ја почитува личноста на своите деца, нивните другари и наставници

2. Личноста на родителот

Родителот треба:

- Да биде родителски образуван и да има позитивна цел во однос на своите деца;
- Да има развиена општо етичка и општо-културна изразеност и педагошки осет;
- Постојано да се ангажира и придонесува за поквалитетно и поефикасно образование на своите деца, проследено со коректност, сигурност, одговорност, прецизност, објективност, непристрасност и доследност во своето однесување;
- Да ги почитува законските одредби и одлуките на органите во училиштето и пошироко;
- Секогаш и секаде да внимава на своето однесување и комуницирање со детето и наставниците, кое треба да биде коректен, јасен и достоинствен;
- Секогаш да служи за пример за својот изглед, однесување и да гради култура и естетски навики кај своите деца;
- Да внимава на својот морален лик;
- Да има одговорен однос кон средствата и условите во кои расте детето за да може да се обезбеди сигурен и топол дом за детето;
- Својата комуникација со личности од образовната дејност да не ја злоупотребува, при што не смее да дава подароци, бесплатни услуги или награди зашто може да го доведат во прашање неговиот кредибилитет и достоинство;
- Да биде личност во која може да се има доверба со нејзината непосредност, авторитативност, тактичност, хуманост и разбирање за другите и која во училиштето и пошироката заедница има углед како родител и човек;
-

- Постојано да работи на усовршување на своите познавања за родителството преку користење на литература, посета и активно учество на состаноци на родители, да разменува искуство со други родители;

Исто така, секој родител како законски старател и одговорен за развојот на интелектуалниот потенцијал и етичка ориентација на своето дете, треба:

- ▶ Свкупниот свој потенцијал и ангажман да го мобилизира за афирмација на воспитанието и образованието на своето дете, преку развивање на чувство за користа од образованието кај децата и всадување , кај децата , почит кон познати успешни луѓе во потесната и пошироката околина;
- ▶ Да го популаризира образованието како патека која ја води личноста на детето кон вистинскиот животен правец;
- ▶ Да има критички однос кон негативните постапки на своето дете, со цел правилен развој на детето;
- ▶ Да иницира и да се ангажира во развојни и други проучувања и проекти во училиштето и надвор од него;

3. Родителот и часот

Извршувајќи ја својата родителска улога, родителот:

- Да го навикне детето навреме да поаѓа на училиште;
- Редовно да го посетува училиштето;
- Да не ја пореметува работата на часот со ненајавени и ненавремни разговори и посети;
- Да овозможи детето добро да го планира слободното време за да во домот се изгради позитивна, поттикнувачка, опуштена и срдечна работна атмосфера и го охрабрува детето кон постигнување максимум од неговите можности;
- Детето да го воспитува според современите семејни модели , со умешно вклучување и водење на децата во животот на семејството;

4. Родителот и детето

Родителот кон детето се однесува како кон субјект и соработник со примена на постапки кои се во духот на современите педагошки норми, при што:

- ◆ ја почитува личноста на детето;
- ◆ одговорно и чесно се однесува кон своето дете, а во исто време е и праведен, хуман, објективен, непристрасен, одмерен и доследен;
- ◆ со детето да избегнува стил на комуницирање и однесување недолични за родител;
- ◆ да верува дека секое дете може да научи и должен е во таа насока и да бидат сите негови залагања;
- ◆ со позитивни поттикнувања да ја негува самостојноста, критичноста и индивидуалноста на детето;
- ◆ да го познава стилот на учење на своето дете и да го поттикнува кон самостојно учење;
- ◆ го поттикнува детето реално да ги самооценува сопствените постигнувања;
- ◆ редовно да се информира за постигањата и однесувањето на своето дете;
- ◆ кај детето формира навика за да детето навремено и квалитетно ги извршува своите задачи;
- ◆ не смее да го омаловажува детето, неговите другарчиња и наставници;
- ◆ со детето не смее да пројавува агресивност, нетолерантност, желба за доминација, или пак плашливост, апатичност, депресивност, некомуникативност, болна самоувереност, болна амбициозност, лабави механизми на однесување и сл.;

- ◆ никогаш да не го казнува детето телесно, да не го малтретира психички и не се служи со страв, заплашување, уцена , заканување и други форми на негативно однесување;
- ◆ го поттикнува детето да избира воннаставни активности во кои се смета за најинвентивен и преку кои ќе му се овозможи да ги задоволи своите интереси, да ги развие своите таленти;
- ◆ ги познава материјално техничките и безбедносните услови во училиштето;
- ◆ бара од детето уредно, пристојно и дисциплинирано да се однесува и на секој вид девијантно однесување да реагира со укажување;
- ◆ должен е да го сослуша детето кога ќе му се обрати за совет или помош во решавање на лични проблеми или да му помогне барајќи стручна помош кај компетентни лица во или надвор од училиштето;
- ◆ во комуникацијата со детето да не ги искажува своите политички уверувања;
- ◆ со личен пример и со други средства се бори против причинителите на болести , зависности или други негативни појави (алкохол, дрога, пушење);
- ◆ кај детето постојано гради чувство за другарство, меѓусебно разбирање, соработка и почитување.

5. Родителот и наставникот

Родителот е во постојана комуникација со наставникот и при тоа:

- ❖ Се грижи соработката со наставниците да биде што непосредна и ефикасна;
- ❖ заинтересирано и ангажирано, заедно со наставникот, приоѓа кон решавање на проблемите на;
- ❖ случувањата од личниот и семејниот живот, кои влијаат негативно на детето, ги споделува со наставникот заради ублажување на последиците и идно превентивно делување;
- ❖ Со целосно внимание и одговорност, како и со нужен педагошки и културен приод се однесува кон однесувањето на своите деца;
- ❖ Наврме и објективно го информира наставникот за сите важни промени и случувања во животот на детето;
- ❖ ја почитува личноста на наставникот, учествува во одделенски и училишни активности ;

6. Меѓусебен однос на родителите

За ефикасно формирање на личноста на детето, како и во интерес на угледот и достоинството на семејството и училиштето, родителот е должен да се грижи и да придонесува за градење и развивање на позитивни, коректни односи со другите родители, при што:

- Должен е да ги почитува другите родители врз основа на другарство, искреност и отвореност со што се обезбедува услов за креативност и конструктивна соработка;
- Меѓусебната соработка ја темели врз взаемно договарање, разменување на искуство, одлучно, совесно и ефикасно извршување на договорените задачи;
- Во комуникацијата со учениците и другите родители искажува почит кон стручноста и достоинството на наставникот и се воздржува од изнесување на слабости и озборување;
- Во личен разговор или на состанок добронамерно укажува на слабостите на другите родители, со што го штити угледот на родителот и училиштето;
- Ги почитува и спроведува ставовите и одлуките на мнозинството донесени на слободна и јавна расправа;
- Солидарен е со другите родители, особено кога станува збор за решавање на социјални и здравствени проблеми;
- Им помага на помладите родители пренесувајќи им го своето родителско и педагошко искуство и знаење.

7. Родителот и училиштето

Родителот, додека неговото дете е ученик во училиштето, (а и потоа) се обврзува:

- ✚ Активно да учествува во реализација на сите планирани и програмирани задачи во одделението каде учи неговото дете, како и во активности на ниво на училиште;
- ✚ Да се грижи за училишниот простор и имот, посебно за училницата во која учи неговото дете;
- ✚ Да го почитува и да се придржува на правилата од куќниот ред на училиштето.

8. Родителот и општествената заедница

Во современите демократски и плурални услови, родителот се раководи исклучиво од уставните и законските одредби при што:

- 🌀 Целосно и безрезервно ја прифаќа општествено-демократската реалност и ориентација на Република Македонија како самостојна и независна држава и како заедничка татковина на сите нејзини граѓани;
- 🌀 Мора да биде лојален граѓанин на Република Македонија, да го чува нејзиниот углед и авторитет, да се грижи за нејзиниот просперитет, интегритет и сувереност и да придонесува за формирање на децата во духот на заедничкиот и конструктивен живот – независно од националната, верската и друга припадност;
- 🌀 Се придржува кон меѓународните стандарди, договори и конвенции за слободите и правата на човекот, а особено Конвенцијата за правата на детето;

- Има право и должност да се залага и да се бори за достоинствен, исполнет и здрав живот на детето и семејството;
- Се залага и се бори достојна материјална положба на семејството со цел да се обезбеди негово нормално функционирање, како основен услов за негово квалитетно организирање.

Завршни одредби

Секој родител се обврзува да го почитува и спроведува овој кодекс.

За непочитување и непридржување на кодексот одговорен е прекршителот лично.

Забелешка

Со овој кодекс се опфатени основните и начела кои што го определуваат однесувањето на родителот во однос на своето дете и училиштето. Овие барања и начела може да се дополнуваат, прошируваат и усовршуваат.

Претседател

на Совет на родители:

КОДЕКС

За однесување на наставниците и стручните соработници

2. Основни норми и начела

Определувајќи се за професијата просветен работник наставникот и стручниот работник треба да има јасна слика за својата положба и улога во училиштето и општеството за да ги знае своите права и одговорности, разноликоста на задачите, да биде флексибилна личност која ќе знае да работи со поединци и група, да се прилагодува на новите барања и да го користи сето свое професионално знаење и умевање.

Во својата професионална работа наставникот, односно стручниот работник, се обврзува:

- Својата работа да ја врши совесно, одговорно и хумано;
- Воспитанието и образованието да му претставува највисок императив во неговото професионално однесување;
- Да ја чува честа и благородните традиции на професијата просветен работник
- При вршењето на својата професија не смее да прави дискриминација заснована на пол, раса, боја на кожата, национално и социјално потекло, политичко и верско уверување, имотна и општествена положба;
- Да ја почитува личноста на своите ученици, нивните родители и своите колеги

3. Професионалниот лик на наставникот односно стручниот работник

Наставникот, односно стручниот работник треба:

- Да биде високостручен за работата што ја врши и да има визија за неа;
- Да има развиена општо етичка и општокултурна изразеност и педагошки осет;
- Постојано да се ангажира за што поквалитетно и поефикасно планирање и реализирање на наставата проследено со коректност, сигурност, одговорност, прецизност, објективност, непристрасност и доследност во своето однесување;
- Да ги почитува законските одредби и одлуките на органите во училиштето и пошироко;
- Секогаш и секаде да внимава на својот јазик кој треба да е литературен, јасен и достоинствен;
- Секогаш да служи за пример за својот изглед, однесување и да гради култура и естетски навики кај своите ученици
- Да внимава на својот морален лик;
- Да има одговорен однос спрема средствата и условите во кои или со кои ја реализира својата дејност;
- Својата работа во образовната дејност да не ја злоупотребува за лична корист, при што не смее да прифаќа подароци, бесплатни услуги или награди кои можат да ја доведат во прашање неговата автономност, професионалност, кредибилитет и достоинство;
- Да биде личност во која може да се има доверба со нејзината непосредност, авторитативност, колегијалност, тактичност, хуманост и разбирање за другите и која во училиштето и пошироката средина има углед како работник и човек;
- Постојано да работи на своето стручно педагошко усовршување, преку користење на стручна литература и активно учество на семинари, размени на искуства со колеги.

Секој наставник како застапник за определена област, на определена наука во училиштето и пошироката заедница и како одговорен засоздавање интелектуален потенцијал и етичка ориентација, има обврска:

- Севкупниот свој потенцијал и ангажман да го мобилизира за афирмација на својот предмет преку развивање на чувства за збогатеност со нови сознанија кај учениците и предизвикување почит кај колегите, родителите и пошироката јавност.
- Да го популаризира својот предмет и надвор од училиштето, преку учество на трибини, пишување статии, стручни трудови, книги и сл;
- Да има критички однос кон ненаучните теории, идеи и идеологии, како и кон носителите на истите
- Да иницира и да се ангажира во развојни во развојни и други проучувања и проекти во училиштето и надвор од него.

9 . Наставникот и часот

Извршувајќи ја својата работа наставникот:

- Навреме да го започнува часот;
- Редовно да го евидентира часот, како иотсутните ученици;
- Да нема пореметување на планираната работа со разговори и посети ;
- Добро да го планира секој наставен час , за да овозможи позитивна поттикнувачка, опуштена работна атмосфера и ангажирање на сите ученици за постигнување максимум одд зацртаната цел до крајот на часот ;
- Часот да го изведува според современата наставна технологија, со умешно вклучување и водење на учениците, квалитетно почување и рационална организација на наставата ;

10 . Наставникот, стручниот соработник и ученикот

Наставникот кон учениците се однесува какокон субјекти и соработници, со примена на постапки кои се водухот на современите педагошкинорми, при што:

- ◆ Ја почитува личноста на секој ученик;
- ◆ Професионално и чесно се однесува кон секој ученик и е праведен, хуман, објективен и непристрасен, одмерен и доследен без оглед на возраста, полот, верата, националност, расата и општествено економската положба ;
- ◆ Со учениците да избегнува стил на комуницирање и појави недолични за професијата што ја обавува;
- ◆ Верува дека секој ученик може да научи и должен е на секој ученик тоа да му го овозможи ;
- ◆ Не смее да има догматски пристап кон наставните содржини и секогаш да ја поттикнува самостојноста, критичноста и индивидуалноста на ученикот преку различниметоди и активна настава;
- ◆ Да ги познава стилите на учење и да ги подготвува учениците за самостојно учење ;
- ◆ Го учи ученикот како самостојно да ги самооценува сопствените постигнувања ;
- ◆ Го оценува реално знаењето на ученикот со изградени критериуми, при што се труди да го открие степенот на учениковото знаење, а не да бара празнини, незнаење и при оа редовного информира ученикот;

- ◆ Бара од ученикот навремено, квалитетно и редовно да ги извршува своите задачи;
- ◆ Не смее да ги омаловажува и навредува учениците;
- ◆ Со учениците не смее да пројавува агресивност, нетолерантност, желба за доминација, плашливост, апатичност, депресивност, некомуникативност, болна самоувереност, ослабени механизми на однесување и сл;
- ◆ Никогаш да не го казнува ученикот телесно, не го малтретира психички и не се служи со заплашување, уцена, заканување и други форми на негативно однесување;
- ◆ Избира и води воннаставни активности во кои се смета за најинвентивен и преку кои ќе им овозможи на учениците да ги задоволат своите интереси и развијат своите таленти;
- ◆ Ги познава социјално-кономските услови во кои учениците живеат и учат;
- ◆ Должен е редовно да им помага на учениците кои заостануваат во совладување на наставата;
- ◆ Не е рамнодушен кон однесувањето на учениците, бара уредно, пристојно и дисциплинирано да се однесуваат, и на секој вид девијантно однесување реагира со укажување;
- ◆ Должен е да го сослуша секој ученик кога ќе му се обрати за совет или помош во решавање на лични проблеми или да го упати на стручна помош кај стручни лица во или надвор од училиштето;
- ◆ Во работата со учениците не ги искажува своите политички уверувања и не дозволува било какво пропагирање политички, идеолошки, верски идеологии;
- ◆ Со личен пример и со други средства се бори против причинителите на болести од зависност (дрога, алкохол, пушење), криминалот и др;
- ◆ Меѓу учениците постојано да гради однос на другарство, меѓусебно разбирање, соработка и почитување.

11. Наставникот, стручниот соработник и родителот

Наставникот е во постојана комуникација со родителите и при тоа:

- ❖ Се грижи соработката со родителите да биде што понепосредна и ефикасна;
- ❖ Го поттикнува интересот и ангажирањето на родителите во решавањето на проблемите на учениците;
- ❖ За прашањата од личниот и семејниот живот води сметка за потполна дискреција;
- ❖ Со целосно внимание и одговорност, како и со нужен педагошки и културен такт се однесува спрема сите, а особено кон оние родители кои не пројавуваат нужен интерес за соработка и недоволно се грижат за однесувањето на своите деца;
- ❖ Навреме и објективно ги информираат родителите;
- ❖ Ги почитуваат издржаните аргументи на родителите;
- ❖ Бараат од нив да соработуваат и се ангажираат во решавањето на проблемите;

- ❖ Ги упатува на помош од компетентни лица и установи кога тој не е во состојба да помогне .

12. Меѓуцелбен однос на наставниците и стручните соработници

За ефикасно формирање на учениците , како и во интерес на угледот и достоинството на професијата и училиштето, наставникот односно стручниот соработник е должен да се грижи и придонесува за градење и развивање позитивни професионално коректни односи со своите колеги , при што:

- ❖ Е должен да го почитува секој свој колега врз основа на другарство, искреност и отвореност, со што се обезбедува услов за креативност и конструктивна работа;
- ❖ Меѓусебната соработка ја темели врз взаимно договарање, разменување на искуство, одлучност , совесно и ефикасно извршување на договорените задачи;
- ❖ Во комуникација со учениците, родителите и други лица ја брани стручноста и достоинството на своите колеги и се воздржува од изнесување на слабостите и озборување;
- ❖ Во личен разговор или стручен состанок добронамерно и без тенденциозност укажува на слабостите на своите колеги , со што го штити угледот на професијата и училиштето;
- ❖ Ги почитува и спроведува ставовите и одлуките на мнозинството изградени врз слободна и јавна расправа;
- ❖ Солидарен е со својот колега особено кога станува збор за решавање на социјални и здравствени проблеми;
- ❖ Им помага на младите колеги пренесувајќи им го своето педагошко и стручно искуство и знаење .

13. Наставникот, стручниот соработник и училиштето

Наставникот и стручниот соработник, додека се наоѓаат во училиштето, е на должност цело време и насекаде , при што се обврзува:

- ✚ Да го почитува работното време и траењето на наставниот час;
- ✚ Активно да учествува во реализацијата на сите планирани и програмирани задачи на стручни органи и тела ;
- ✚ Да се грижи за целиот училишен простор и имот, посебно за кабинетот и училниците во кои изведува настава;
- ✚ Да ги почитува и да се придржува кон правилата од куќниот ред на училиштето.

14. Наставникот, стручниот соработник и општествената заедница

Во современите демократски и плурални услови, наставникот односно стручниот соработник , се раководи исклучиво од уставните и законските определби, при што:

- 🌐 Целосно и безрезервно ја прифаќа општествено демократската реалност и ориентација на Република Македонија како самостојна и независна држава и како заедничката татковина на сите нејзини граѓани;

- Мора да биде лојален граѓанин на РепубликаМакедонија, да гочува нејзиниот углед и авторитет, да се грижи за нејзиниот просперитет, интегритет и сувереност и да придонесува за формирање на учениците во духот на заедничкиот и конструктивен живот-независно од националната, верската и друга припадност;
- Се придржува кон меѓународните стандарди, договори и конвенции за слободите и правата на човекот, а особено Конвенцијата на ООН за правата на детето;
- Има право и должност да се залага и да се бори за достоинството на професијата просветен работник;
- Се залага и се бори за достојна материјална положба на образовните институции со цел да се обезбеди нивно нормално функционирање како основен услов за квалитетно организирање на едукативниот процес;
- Се залага за соодветен материјален статус на професијата и наградувањето на неговата работа, што ќе му овозможи целосно да се посвети на квалитетно, стручно и одговорно извршување на неговите работни задачи.

15. Завршни одредби

Секој наставник и стручен соработник се обврзува да го почитува и спроведува овој кодекс.

За непочитување и непридржување на кодексот одговорен е прекршителот лично.

Забелешка

Со овој кодекс се опфатени основните барања и принципи што го определуваат професионално-етичкото однесување на наставниците и стручните работници. Овие барања и принципи можат да се дополнуваат, прошируваат и усовршуваат.

Директор:
